

Calameuta filiformis (Eversm.), een „vergeten” halmwesp (Hym., Cephid.)

door

S. J. VAN OOSTSTROOM

Wanneer men zich gaat bezighouden met de vangst en de studie van de in Nederland voorkomende Symphyta heeft men een grote kans bij het verzamelde materiaal al spoedig de halmwesp *Calameuta filiformis* (Eversm.) aan te treffen. Wil men dan vervolgens in de Nederlandse literatuur zich ervan op de hoogte stellen, waar en wanneer deze soort in ons land is waargenomen en begint men daarbij met de naamlijst van OUDEMANS (1894) te raadplegen, dan blijkt zij daarin niet voor te komen, terwijl zij ook in de latere literatuur, voor zover ik heb kunnen nagaan, geheel ontbreekt.

Toch werd de soort al vóór het verschijnen van OUDEMANS' lijst uit ons land vermeld, ja zelfs als nieuwe soort beschreven, nl. door SNELLEN VAN VOLLenhoVEN (1858: 231 en 280) als *Cephus elongatus* Voll.

Merkwaardig dus dat OUDEMANS in zijn lijst ook deze naam niet vermeldt. De soort werd blijkbaar door hem vergeten, of, misschien met opzet, door hem niet opgenomen, daar hij mogelijk — dit blijkt uit het naschrift van zijn naamlijst (1894: 151) — VAN VOLLenhoVEN's determinaties niet ten volle vertrouwde. Maar ook daarna schijnt niemand op het voorkomen van de soort bij ons te hebben gewezen.

Dat *C. filiformis*, door VAN VOLLenhoVEN als *Cephus elongatus* alleen opgegeven van Sterkenburg bij Driebergen en van Heemstede, bij ons niet zeldzaam is blijkt uit het feit, dat in de collecties van de Amsterdamse (A.) en Leidse musea (L.), in de collectie van Dr. G. BARENDRECHT (B.) en in mijn eigen verzameling (v. O.) materiaal voorkomt van de volgende vindplaatsen:

Friesland: Warga, juni, VAN AARTSEN (coll. v. O.); Grouw, juni, VAN AARTSEN (coll. v. O.).

Overijssel: Denekamp, mei, DE MEIJERE (coll. B.).

Gelderland: Lochem, juni, DE MEIJERE (coll. A.).

Utrecht: Vreeland, juni, BARENDRECHT (coll. B.); id., mei, Br. VIRG. LEFEBER (coll. v. O.); Loosdrecht, mei, Br. VIRG. LEFEBER (coll. v. O.); Nieuwersluis, Over-Holland, juni, BARENDRECHT (coll. B.); Sterkenburg bij Driebergen, aug., SNELLEN VAN VOLLenhoVEN (coll. L.).

Noord-Holland: St. Maartensvlotbrug, gem. Zijpe, Wildrijk, juni, BARENDRECHT (coll. B.); Haarlemmerliede, juni, BARENDRECHT (coll. B.); Halfweg, juni, VAN AARTSEN (coll. v. O.); Heemstede, Iepenrode, juli, UYTtenBOOGAART (coll. B.); id. Gliphoeve, juli, SNELLEN VAN VOLLenhoVEN (coll. A.); Naardermeer, juni, juli, VAN AARTSEN (coll. v. O.); id., juli, Naardermeer-commissie (coll. A.); Ankeveen, juni, PIET (coll. B.); id., juni, juli, VAN DER BEEK (coll. A.); id., juli, Br. VIRG. LEFEBER (coll. v. O.); Ankeveense plassen, juni, DE HAAS, VAN HEYNINGEN, PRONK (coll. L.).

Zuid-Holland: Woerdense Verlaat, mei, VAN AARTSEN (coll. v. O.); Oegstegeest, Oud-Poelgeest, mei, VAN OOSTSTROOM (coll. v. O.); Dordrecht, juni, VAN AARTSEN (coll. v. O.); Schelluinen, juni, ZWAKHALS (coll. v. O.).

Noord-Brabant: Biesbosch, juni, VAN AARTSEN (coll. v. O.); Oisterwijk, mei, OUDEMANS (coll. A.); Boxtel, Beerze bij Balsvoort, juni, PIET (coll. B.); Meer-veldhoven, juni, BARENDRECHT (coll. B.); Veldhoven, juni, Br. VIRG. LEFEBER (coll. v. O.); Nuenen, juni, Br. VIRG. LEFEBER (coll. v. O.).

Limburg: Nuth, juni, VAN AARTSEN (coll. v. O.).

Wat de dieren in mijn collectie betreft heb ik die in hoofdzaak te danken aan de verzamelijver van de heren B. VAN AARTSEN (Halfweg) en Br. VIRG. LEFEBER (Maastricht), die mij de laatste tijd met vele *Symphyla*-vangsten, waaronder mooie vondsten, hebben verrast.

De larve van *C. filiformis* leeft volgens diverse auteurs in de stengels van *Phragmites communis* Trin., het gewone riet, volgens BENSON (1951: 28) echter ook in die van diverse andere grassoorten als *Calamagrostis epigejos* (L.) Roth, *Elytrigia repens* (L.) Nevski, *Arrhenatherum elatius* (L.) P.B. ex J. et C. Presl en *Phalaris arundinacea* L. De soort komt volgens laatstgenoemde auteur voor in West- en Midden-Europa, noordelijk tot Finland en oostelijk tot de Kaukasus en voorts in Azië, oostelijk tot Chinees Turkestan en Siberië (Irkoetsk).

Summary

Calameuta filiformis (Eversm.), mentioned for the first time from Holland by SNELLEN VAN VOLLENHOVEN (1858: 231) and described by this author as *Cephus elongatus* Voll. (l.c.: 280), is missing from more recent Netherlands literature. The species appears to be not uncommon in our country. The present author has listed the localities from which it is known to him.

Literatuur

- BENSON, R. B., 1951. Hymenoptera, 2. Symphyta, sect. b. Handb. Identif. Brit. Ins. 6, part 2(a).
 OUDEMANS, J. TH., 1894. Naamlijst van Nederlandsche Tenthredinidae. *Tijdschr. Entom.* 37: 89—152.
 SNELLEN VAN VOLLENHOVEN, S. C., 1858. Naamlijst van Nederlandsche vliesvleugelige insekten. *Herklots, Bouwst. Fauna Nederl.* 2 (3): 221—283.

Oegstgeest, Emmalaan 39.

Smit, F. G. A. M., De vlooien (Siphonaptera) van de Benelux-landen. Wetenschappelijke mededeling nr. 72 van de K.N.N.V. December 1967.

Eigenlijk onnodig te vermelden voor wie het werk van de auteur kent, dat deze W.M. weer tot de zeer goede behoort. De publicatie telt 48 pagina's en bevat niet minder dan 170 afbeeldingen, alle naar oorspronkelijke tekeningen van de schrijver.

Na een korte inleiding wordt de levenswijze van de dieren behandeld, daarna het verzamelen en prepareren. Het grootste deel van de tekst wordt ingenomen door de determinerstabellen, waarbij de voortreffelijke tekeningen een grote steun zijn. Van de 54 uit het gebied bekende soorten wordt de mate van voorkomen kort aangegeven, terwijl natuurlijk ook vermeld wordt op welke gastheren ze aan te treffen zijn.

De prijs bedraagt voor leden van K.N.N.V. en Ned. Ent. Ver. f 2,75, voor anderen f 3,25, te voldoen door storting op postrekening 13028 ten name van Bureau van de K.N.N.V. te Hoogwoud (N.H.). — LPK.

SMITH INSTITUTION NOV 5 1968